

ΜΙΑ ΕΞΗΓΗΣΗ

Με μεγάλη μας χαρά δημοσιεύουμε το ακόλουθο γράμμα της Δδας Μινέττα σχετικά με τις φιλικές παρατηρήσεις που δημοσιεύσαμε σε προσαυμένο φύλλο του 'Αγώνα για το άρθρο της πάνω στο Συνέδριο Γυναικών επιστημόνων. Έτσι ξεδιαλώνεται κάθε παρεξήγηση ανάμεσά μας.

Πειραιεύς τῆ 21 Σεπτεμβρίου 1930.

Ἀγαπητή μου κ. Θεοδωροπούλου,

Όταν διάβασα στο τελευταίο φύλλο τοῦ «Ἀγώνα» τὸ γρονιὸν τὸ σχετινὸν μετὰ τὴν ἐντυπώσιν μου ἀπὸ τὴν ἐφετερινὴν Συνεδρία τοῦ Συμβουλίου τῆς Διεθνέως ἐνώσεως γυναικῶν ἐπιστημόνων στὴν Πράγα, ποὺ ἐδημοσιεύθησαν πρὸ καιροῦ στὸ «Ἐλ. Βῆμα» ἔτριψα τὰ μάτια μου ἀπὸ ἐκπληξῆ καὶ ρώτησα τὸν ἑαυτὸ μου: Μήπως στάληθαι δὲν εἶμαι φεμινίστρια; μήπως ἔγραψα τίποτε τέτοιο, ἢ μήπως τὰ γραφόμενά μου ἔδωσαν λαβὴν σὲ παρεξήγησιν καὶ μάλιστα ἀδυνατολογητὴ λιγάκι; Κατόρθωσα νὰ ξετροπώσω γάπου τίς ἐτίμαγες ἀνταποκρίσεις μου καὶ με ἀνακούφιση βρήκα πῶς συνέβη τὸ τελευταῖον. Ἡ φράσις μου, ποὺ παρατίθεται κατὰ λέξιν στὸν «Ἀγώνα» καὶ ποὺ τὸν ἐξώργισε τόσο πολὺ εἶμαι ἡ ἐξῆς «Πουθενὰ φεμινισμός, φεμινισμός τῶν ἄκρων ὑπερβολικός καὶ ἀντιπαθητικός. Αἱ ἐπιστήμονες γυναῖκες ὄλου τοῦ κόσμου, ἀνευ ἐξαιρέσεως δὲν κάνουν φεμινισμό». Ἀπὸ τὰ σχόλια δὲ ποὺ τῆς κάνει καὶ τίς σκέψεις εἰς τίς ὁποῖες προχωροῦν, φαίνεται ὅτι ἐπρόσθετε τὴν τελευταία παράφραση μόνο. Ὅμως εἶναι προφανές ὅτι ἡ σφάσις ὅλη ἀποτελεῖ μίαν ἐνόητην, καὶ ὅτι, ὅταν ἔγραψα ὅτι αἱ ἐπιστήμονες δὲν «κάνουν φεμινισμόν» ἐννοοῦσα τὸν φεμινισμό τῶν ἄκρων. Ἄλλως τε ἀιέτως παράκατω προσέθετα: «Τοῖς φθάνει, (ἐπρόκειτο γὰρ τίς ἐπιστήμονες), καὶ εἶναι ὑπερήφανες νὰ εἶναι ἡ ζωντανὴ ἐπίσχυσις του. Μετὰ τὴν ἀξία των, τὸ κύρος των, τὴν μετριοπάθειά των, ἀποδεικνύουν ἀδυσσεύτως πῶς δὲν ὑπάρχει διαφορὰ μυσλοῦ μεταξὺ τῶν δύο φύλων». ... Κι' ἄλλοι: «Βολσκαται γανεις ἐμπρός σὲ μὴ ἀποκόλυψη» τὴν ἀποκόλυψη ἐνός καινούσιου φεμινισμοῦ, ἐνός φεμινισμοῦ μετρομένου καὶ ἀξιοθαύμαστου». Νομίζω πῶς ἀπὸ τίς περικοπὲς αὐτές, τίς μόνες σχετινὲς μετὰ τὸν φεμινισμό ποὺ ὑπῆρχαν στίς ἐντυπώσεις μου, μποροῦ νὰ βγῆ ἡποιοδήποτε συμπέρασμα ἐκτός ἐξείνου εἰς τὸ ὅποιον καταλήγει ὁ «Ἀγώνας».

Ἄν με κατηγοροῦσε ὁ «Ἀγώνας» γὰρ συντηρητικότητα, θὰ δυσολογοῦσα ταπεινὰ τὸ σφάλμα μου. Μ' ὄλο ποὺ εἶμαι εὐλακρινὴς φεμινίστρια.—ποῖα γυναικία εἶναι δυνατὸν νὰ μὴ εἶναι;—ἡ ἐπιστήμη μου καὶ τὸ ἐπάγγελμά μου ἀπορροσούν τὸ ζῆλο μου καὶ τὸν ἐνθουσιασμό μου καὶ μοῦ ἐπιβάλλουν νὰ εἶμαι συντηρητικὴ ὄχι στίς ἀρχές μου—ὁ φεμινισμός δὲν ἔχει διαβαθμίσεις, δὲν εἶνε ἔτσι;—ἀλλὰ στὴν ἐκδήλωσίν των καὶ μετρομένη στίς ἐπιδιώξεις μου ὅταν ξεφεύγουν ἀπὸ τὸν στενὸν κύκλον τῆς δράσεώς μου. Ὅ,τι δὲ συμβαίνει σὲ μένα, εἶνε πολὺ φυσικὸν νὰ συμβαίνει μετὰ τίς γυναῖκες ἐπιστήμονες ὡς διὰ δα. Ὅπως παρατηρεῖ καὶ ὁ «Ἀγώνας» καθε ἐνώσεως γυναικία εἶναι σχεδὸν πάντα φεμινιστικὴ καὶ τέτοια ἀσφαλῶς εἶνε ἡ Δ.Ε.Γ.Ε. Εἶνε ὁμως πρὸ παντός μιὰ εἰδικὴ ἐπιστημονικὴ καὶ ἐπαγγελματικὴ ὁργάνωσις, τῆς ὁποίας τὰ συμφέροντα ἐπιβάλλουν καθε συντηρητικότητα καὶ καθε μέτρον. Αὐτὸ ἔγραψα στὸ «Βῆμα» καὶ τὸ ξαναλέγω.

Ὁ «Ἀγώνας» νόμισε ἀνόμη ποὺ κατὰ τὴν γνώμη του εἶπα τὸν φεμινισμό «ἀντιπαθητικόν». Πρῶτο-πρῶτα δὲν τὸν εἶπα: ἔλασκατήρισα τέτοιον τὸν φεμινισμό τῶν ἄκρων καὶ τὸν ὑπερβολικόν· καὶ αὐτὸ διαφέρει παραπολύ. Ἐν πάσῃ δὲ περιπτώσει θέλω νὰ ἐλπίζω ὅτι θὰ μοῦ ἀναγνωρίσετε πῶς ὅταν ὠρίζεσθε εἶναι ἓνα ὠρισμένο εἶδος φεμινισμοῦ, δὲν εἶχα βέβαια ὑπ' ὄψιν μου τὸν φεμινισμό ποὺ ἀντιπροσωπεύει στὴν Ἑλλάδα ὁ «Ἀγώνας», ὁ τόσον συμπαθὴς στὴν ὁλότητα τῶν Ἑλληνίδων καὶ ἰδίως τῶν ἐργαζομένων, μετὰ τὸν ὅποιον τόσες φορές καὶ μετὰ τόσην ἐπιτυχίαν ἔχει συνεργασθῆ ὁ Σύνδεσμος Ἑλληνίδων ἐπιστημόνων καὶ μετὰ τὸν ὅποιον μετὰ συγγενικῶς τόσο φιλικὸν δεσμοῖς.

Μαρία Π. Μινέττα

Υ.Γ. Εἶναι βέβαια περιττὸν νὰ τονίσω ὅτι τόσο ἡ ἀνταπόκρισίς μου, ὅσον καὶ ἡ σημερινὴ ἐπιστολή μου, ἀπηχούν τίς προσωπικὰς μου γνώμεις μόνο, καὶ ἔτσι οὐδεμίαν ἀπολύτως εὐθύνην φέρει γι' αὐτές ὁ Σύνδεσμος Ἑλλ. Ἐπιστημόνων, τὸν ὅποιον ἔχω τὴν τιμὴν νὰ ἀντιπροσωπεύω. Μ.Π.Μ.